

DISCOURSE OF 'US' AND THE 'OTHERS' IN PRESENTING THE ISSUE OF IMMIGRATION IN THE ENGLISH, MACEDONIAN AND TURKISH PRESS

Asude Abdul Kochan

Sloboden pecat, RN Macedonia, asude.kocan@gmail.com

Abstract: In this work we research the ways of representation of the immigration issue in the journalistic discourse of the English, Macedonian and Turkish written media. In the analysis we focus on discovering the implicit meanings of the discourse items employed in distinct journalistic and linguistic strategies with the function of creating public opinion regarding the issue of immigration, and the role of these items in the reconstruction of the reality by the daily press. This analysis is carried out on journalistic texts which contain the lexemes: 'immigrants', 'illegal immigrants' and 'refugees'. In the analysis we also try to determine the similarities and differences between the three journalistic discourses in their presentation of the polarization of 'us' versus 'them', which creates a negative representation for the 'others' i. e. the immigrants in the public. Employing the method of Critical discourse analysis we investigate whether the analysed discourse contains anti-immigrant attitudes expressed through specific rethorical devices. We place the analysis in a wider social context, which is different for all of the three discourses because of the different degree of relevance of the issue of immigration.

The analysis was conducted on a larger number of articles from prominent media outlets of the three countries in order to get a more realistic picture of the journalistic and linguistic strategies used in the representation of immigration. In the contrastive analysis of a series of texts, we noticed that the journalistic discourse mainly creates a negative image of immigrants and very little is shown of the human dimension of the phenomenon. This approach of negative portrayal and generalization of immigrants by the media creates a negative stereotype about immigrants in a society. The articles on immigration supersede their basic informative function as they pursue additional goals: commercial-sensationalist and ideological. The latter refers to their manipulative influence in shaping public opinion. The textual analysis of the texts in the mentioned languages revealed that despite the similarities in the choice of lexical elements, each of the three discourses reflect the political attitudes towards the current internal or foreign policy of the country it represents. During the research, we determined that the reporting models of Western journalism are mirrored in Macedonian and Turkish journalism, which is especially noticeable in the texts that include photographs.

In order to break down the stereotypes that are transmitted through the journalistic discourse, a more comprehensive analysis of the topics that are placed in the framework of "us" and "others" is needed. It is of a vital significance to decode the implicit meanings hidden in the articles of informative nature because any manipulative journalistic representation of events further deepens the contrast between "us" and "others" in any society.

Keywords: immigration, critical discourse analysis, 'us' and the 'others', journalistic discourse, implicit meaning

ДИСКУРСОТ НА „НИЕ“ И „ДРУГИТЕ“ ВО ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ИМИГРАЦИЈАТА ВО АНГЛИСКИОТ, МАКЕДОНСКИОТ И ТУРСКИОТ ПЕЧАТ

Асуде Абдул Кочан

„Слободен печат“, РС Македонија, asude.kocan@gmail.com

Резиме: Во овој труд го истражуваме претставувањето на проблемот на имиграцијата во новинарскиот дискурс на англискиот, македонскиот и турскиот печат. Во анализата се фокусираме на откривањето на имплицитните значења на дискурсни единици употребени во различни новинарски и јазични стратегии во функција на формирање на јавното мислење во однос на проблемот на имиграцијата и влијанието на тие единици во реконструкција на стварноста од страна на дневниот печат. Анализата е спроведена врз новинарски текстови кои ги содржат лексемите „имигранти“, „илегални имигранти“ и „бегалци“. Во неа се обидовме да ги утврдиме сличностите и разликите на трите новинарски дискурса во претставување на поларизацијата на „ние“ и „другите“ преку која се формира негативна слика за „другите“, т.е. за имигрантите, во јавноста. Преку методата на критичка анализа на дискурсот истраживме дали анализираните текстови содржат антиимигрантски ставови изразени преку специфични реторички средства. Сето ова го разгледуваме во рамка на еден поширок социолошки контекст кој е различен за трите говорни подрачја, поради различната актуелност на прашањето за имиграцијата. Анализата ја спроведовме на поголем број написи од поистакнати гласила на трите говорни подрачја за да добиеме пореална слика за

новинарските и јазичните стратегии употребени во претставување на имиграцијата. При контрастивната анализа на низа текстови забележавме дека новинарскиот дискурс во главно креира негативна слика за имигрантите и многу малку се прикажува човечката димензија на појавата. Ваквиот пристап на негативно прикажување и генерализација на имигрантите од страна на медиумите создава негативен стереотип за имигрантите во општеството. При анализата дојдовме до заклучок дека написите за имиграцијата ја надминуваат својата информативна функција и дека вршат две функции: идеолошко насочување на јавното мислење и комерцијално-сензационалистичко насочување. И покрај сличностите во изборот на лексичките единици, забележавме дека во секој од трите дискурса се отсликуваат и одредени политички ставови во однос на актуелната внатрешна или надворешната политика на земјите. При истражувањето утврдивме дека во македонското и во турското новинарство се пресликуваат моделите на известување од западното новинарство, што особено се забележува во комбинацијата на текстовите со фотографии. За уривање на стереотипите кои се пренесуваат преку новинарскиот дискурс потребна е посеопфатна анализа на темите кои се сместени во рамката на „ние“ и „другите“.

Клучни зборови: имиграција, критичка анализа на дискурсот, „ние“ и „другите“, новинарски дискурс, имплицитно значење.

1. ВОВЕД

Имиграцијата е еден од горливите проблеми на денешницата. Поради војните и превирањата во кризните подрачја на Блискиот Исток, Источна Европа, Африка и Азија и глобалната економска криза сè поголем број луѓе да бараат спас во потрага за подобар живот во развиените западни земји. Особено со сириската војна од 2011 г. приливот на бегалци и баратели на азил во западните земји значително се зголеми.

Велика Британија, Турција и Македонија се различно засегнати од проблемот на имиграцијата кој поради тоа различно се отсликува во новинарскиот дискурс на медиумите во трите различни средини. Македонија како транзитна земја на рутата на имигрантите кон Запад не е во иста мера погодена од проблемот на имиграцијата, што се забележува и во помалата застапеност на оваа проблематика во медиумите. Велика Британија, како и другите западноевропски земји кои се конечна дестинација на мигрантите, по сириската криза се соочија со најголемиот прилив на имигранти по 90-те години на минатиот век, што се одрази во нивното отсликување во медиумите претежно во рамката на „стравот“. Турција како гранична земја со Блискиот Исток и поради географската близина на кризните региони е под голем удар на имигрантите од Азија, Блискиот Исток, Африка и Источна Европа од кои дел се транзитни, а дел остануваат во земјата. Особено по сириската и украинско-руската војна таа даде прибежиште на милиони бегалци што придонесе на појава на анимозитет кон бегалците и различно третирање на ова прашање во турските медиуми.

Проблемот на бегалците во медиумите е во главно сместен во рамката на „стравот“ и рамката на „ние“ и „другите“ (Cervone, Augoustinos & Maass, 2021). Рамките претставуваат параметри на граници за дискутирање на некој настан. Можеме да ги сфатиме како матрици, подлоги во кои се сместуваат настаните и се формираат стереотипни сфаќања за одредени појави во општеството (Кусевска & Бужаровска, 2020). Тие овозможуваат манипулација со читателот бидејќи се засноваат врз основни емоции како што е стравот. Идеолошките структури во дискурсот се изложуваат преку позитивното претставување на „ние“ и негативното претставување на „другите“. Дијк (Dijk, 1998, p. 202-208) наведува неколку техники за постигнување на позитивното претставување на „ние“ како: нагласување, потврдување, хипербола, ставање во истакната позиција во наслови и резимеа, детален опис, експлицитно и директно опишување со аргументација наспроти негативното претставување на „другите“ преку: ненагласеност, побивање, потценување, поставување на информацијата во неважна позиција, имплицитно и индиректно претставување без аргументација и сл. Овој редослед може да биде и обратен: со нагласување, хипербола и ставање во истакната позиција може да се постигне и негативно претставување. Може да се врши прикривање на факти (Morgan, 2018), истакнување на бројки, нивно претставување со определби како „речиси“, „повеќе од“, „најмалку“, употреба на терминот „имигрант“ во колокацијата „илегален имигрант“ со што се врши генерализација на поединечни примери како да важат за сите. Со тоа терминот „имигрант“ добива криминална конотација.

Во овој труд се обидуваме да откриеме како се претставени бегалците во медиумите преку идеолошката рамка на „ние,“ и „другите“ и како тоа влијае врз формирање на мислењето на читателите. Истражуваме дали во новинарските написи се употребува јазик на омраза и дискурс на дискриминација и дали јазичните структури, пред сè лексичките елементи, придонесуваат за негативно претставување на „другите“ т.е. „имигрантите“.

Забележуваме исто така дека гласилата за јавно информирање, при покривање на актуелните настани, повеќе користат т.н. мултимедијални текстови. Тоа се текстови кои се опремени со слики и графички дел,

кои често се употребуваат како замена за зборови и како такви можат да изразат многу повеќе од зборовите. На пр. доколку покрај текстот е поставена фотографија со голем број имигранти нема потреба да се пишува дека се „илјадници“ бегалци. Прикажувањето на бегалците со замаглување на нивните лица или во замаглена позадина, прикажување од грб или со поглед кој не е вперен во читателот, прикажување зад ограда или жица и сл. начини се елементи со кои се поставува јасна граница помеѓу „нас“ и „другите“ во медиумите. Во графичкиот дел спаѓа и употребата на голем фонт во насловот (Thredgold, 2009, p.12). Позиционирањето на текстот на врвот или на дното на страницата, во десниот или во левиот дел, со наслов со поголем или помал фонт, со фотографија или без неа, Дијк (Dijk, 1998, p.209) ги нарекува „особености на графичкото претставување кои имаат сериозно влијание врз интерпретацијата на важноста на новинарските настани“. Овој визуелен дел, кој Дијк го нарекува „дискурсна графика“ (discourse graphics) (Dijk, 1998, p.209), значајно придонесува за формирање на одредена претстава за имигрантите. На пример, визуелниот дисфемизам се употребува во комбинација со текстуалниот дисфемизам како средство за прикажување на пејоративната страна на социјалната реалност (Bouvier & Machin, 2018). Сите овие елементи ја надополнуваат претставата која сака да се постигне и обично служат за негативно прикажување, сатанизирање и маргинализирање на бегалците и на повлекување на јасната граница помеѓу нив и читателите. Нивната особеност е тоа што тие имплицитно влијаат врз читателот да заземе дикриминаторски став кон проблемот на имиграцијата. Нашата цел е токму да ги откриеме овие јазични стратегии со кои се служи новинарскиот дискурс кои се прикриени и имплицитно влијаат врз читателите и со нивното откривање да побудиме свесност за критичен однос кон информациите кои ги примаме од медиумите.

2. ПРЕДМЕТ И МЕТОДИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

При анализата обработивме примерок од околу 200 новинарски текстови од познати дневни гласила од англиското, македонското и турското новинарство од информативен карактер, како што се *BBC*, *The Mirror*, *The Telegraph*, од македонското говорно подрачје, како што се *Макфакс*, *Дневник*, *Нова Македонија*, *Утрински весник*, *Вечер* и од турскиот дневен печат како што се *Hürriyet*, *Cumhuriye*, *Posta* и *Sözcü*. Во истражувањето беа изземени критичките осврти. При анализата се користевме со квалитативната метода - *критичка анализа на дискурсот* која е понова метода на анализа на дискурсот и се применува врз политичкиот и новинарскиот дискурс за разоткривање на врската помеѓу јазикот и идеологијата. Оваа метода претставува мултидисциплинарен пристап кој бара познавање на општествениот контекст, на новинарските техники и на имплицитните својства на јазикот. Таа воглавно се базира на идеите на Ферклаф (Fairclough, 1989, 2014), Вајс и Водак (Weiss & Wodak, 2003) и Дијк (Dijk, 2008), иако не постои единствена, хомогена верзија на КАД (Machin & Mayr, 2012, p.4). Преку анализата на единици и структури на ниво на текст се разоткрива манипулативната идеологија изразена преку имплицитните својства на дискурсот кои „се прикриени“ во информацијата. Критичката анализа воедно е сложен процес кој бара многу внимателен однос кон новинарскиот дискурс поради можноста од предозирани или погрешна интерпретација на податоците. Оваа метода ни нуди можност преку критичен однос и анализа на површните структури на дискурсните единици да ги откриеме длабинските значенски структури т.е. имплицитните својства на одредени лексички изрази и граматички конструкции преку кои се одразуваат стереотипните сфаќања во одредено општество како и идеолошката позадина на контекстот во кој се употребени. При анализата освен со критичка анализа се служевме и со споредбена анализа на текстовите од англиското, македонското и турското новинарство.

4. АНАЛИЗА

Претставување на имигрантите во британскиот новинарски дискурс

Во британското новинарство забележуваме различно претставување на имиграцијата во зависност од профилот на весникот и на неговите читатели. Од анализата на примероци од британскиот дневен печат можеме да заклучиме дека медиумите имплицитно или експлицитно создаваат негативен стереотип за имигрантите преку употреба на вербален и визуелен дискурс.

Ова прашање во дел од текстовите се употребува како тема преку која се напаѓа идеолошки спротивното становиште на она кое го поддржува одредениот медиум. Имиграцијата на пример, може да се употреби како повод за напаѓање на политиката на владеачката партија, но и на политиката на друга земја кон имигрантите (Feldman, 2020). Во следниот пример француските власти се критикуваат што дозволиле формирање на камп од имигранти со глетки кои се опишани како да припаѓаат *на третиот свет* и се *пост-апокалиптични*. Ваквото опишување не создава позитивно мислење за имигрантите кај читателите:

(1) French authorities are up in arms over the scenes which look like they belong in **the third world**.

Post-apocalyptic images of the camp will no doubt be used as anti-immigration propaganda **across the channel** in the upcoming election. (*The Mirror*, 04.04.2015)

Со метафората *преку каналот* се потсетува на близината на опасноста од имигранти која демнее од спротивниот брег на Ламанш. Стравот од имигрантите се потенцира и во следниот пример каде тие се наречени *идни баратели на азил* кои се *очајни да станат на британска почва*.

(2) Just a few months ago the four-acre site and giant hanger just a short distance from the ferry port was a makeshift city, home to 2,000 **would-be asylum-seekers desperate to set foot on British soil**. (*The Mirror*, 01.04.2015)

Дискриминаторскиот однос може да се забележи уште во насловите. Во примерот (3) подолу, за опис на имигрантите од Романија и Бугарија се употребува именска синтагма со негативни суперлативна придавка *најсиромашни Европјани*. За информирање на читателот се употребуваат прецизни статистички податоци: пораст од 576 %, 187,370 Романици и Бугари. Преку споредби како *седум пати толку мигранти*, со кои се потенцира порастот и преку употреба на дисфемизми: *најсиромашните земји на Европа, најоскудни земји на Европската Унија* отворено се искажува непријателски однос кон имигрантите од двете членки на ЕУ.

(3) Immigration: **576% rise in poorest Europeans** registering for work

Seven times as many migrants from the poorest countries in Europe registered to work in Britain after immigration rules were relaxed last year. (*The Telegraph*, 07.03.2014)

Загриженоста од имиграцијата во општеството е преликана во новинарскиот дискурс. Се даваат анализи на проблемот на миграција, графикони со статистички податоци за потеклото и бројноста на „апликантите за азил“, се испитува опасноста од нив по развиените земји. Во следниот пример, се истакнува дека *развиените земји прифаќаат повеќе од 80 % од бегалците во светот*:

(4) It is important to remember that **developing countries host more than 80% of the world's refugees**. People fleeing conflict or persecution often end up in a neighbouring country - but many do not want to settle there permanently. (*BBC*, 30.08.2014)

Сензационалистичко претставување на имиграцијата во британското новинарство

Во вестите од овој вид главно место се дава на насловите и фотографиите од настанот и се експлоатира чувството на љубопитност на читателот. Вниманието на читателот се насочува на моментот во кој се случил бизарниот настан.

(5) **See the moment** sniffer dog tracked illegal immigrants hiding in refrigerated lorry

This is the moment a group of illegal immigrants were discovered hiding in the back of a refrigerated lorry following a 200-mile trip from Europe. (*The Mirror*, 08.04.2015)

Претставување на имигрантите во македонскиот новинарски дискурс

Илегалната имиграција како дел на стварноста е постојан предмет на новинарското известување и во македонскиот печат. Понекогаш текстот може да содржи сосема коректен политички дискурс, меѓутоа комбинацијата на тој дискурс со визуелен дисфемизам - слики од притворање, во кои бегалците се замаглени ја нагласува нивната криминална страна, ја повлекува границата помеѓу „ние“ и „другите“. Овие вести кои придонесуваат за создавање на негативен стереотип за имигрантите обично се сместени во „црната хроника“:

(6) **Двојно зголемен бројот на кривични дела со мигранти**, вкупно 1.750 ја минале нашата граница. (Макфакс, 10.03.2015)

(7) **Пронајдени** вкупно 11 Сиријци **сокриени во возила**. (Макфакс, 29.10.2014)

(8) **Фатени** шест сириски мигранти. (Макфакс, 26.11.2014)

Како вестите се сместуваат во рамката на „ние“ и „другите“ можеме подетално да видиме од долната анализа во која поистакнато место заземаат насловите. Во насловите забележуваме примена на дискурсни структури со експресивен набој *рекорден број* и *драматичен раст* во функција на хиперболично претставување на проблемот на имиграцијата со што се привлекува внимание на настанот:

(9) Во Германија **рекорден број** доселеници. (Макфакс, 19.02.2015)

(10) **Драматичен раст** на бројот косовари кои сакаат илегално да влезат во ЕУ. (Макфакс, 07.02.2015)

Во дел од текстовите во македонското новинарство се забележува политизирање на прашањето на имиграцијата преку известување за „расистичкиот однос“ на соседните и западните земји кон имигрантите, што е најмногу истакнато во насловите. Текстовите се поткрепени со фотографии со бегалци прикажани зад решетки или зад жица или се прикажани од грб, со што се потенцира дискриминаторскиот однос на тие земји кон имигрантите.

(11) **Помалку имигранти** за да се заштити животната средина! (*Вечер*, 30.11.2014)

(12) **Убаво им е сами со себе: Не сакаат странци, уште помалку бегалци** (*Вечер*, 28.11.2014)

(13) Грција има **срамен однос** кон мигрантите (*Утрински весник*, 20.12.2012)

Во примерот (11), мигрантите се претсавуваат како закана за природна средина, во (12) критиката е содржана во изразот *убаво им е*, а во (13) се осудува *срамниот однос кон мигрантите*.

Во дел од вестите се забележува покажување на емпатија за бегалците преку употреба на колокации од постојани епитети како *родната земја* и сочувство со состојбата на бегалците кои дошле со надеж за нов почеток. Овие елементи се употребени во комбинација на стратегија на напаѓање на дискриминаторската политика на соседната земја изразена со употреба на дискурсни изрази со негативно значење со кои се опишува состојбата на бегалците: *мизеруваат, го колнат денот, ги тепаат, ги депортираат*, а преку употреба на апозицијата државата на ЕУ за соседната земја, се нагласува контрастот помеѓу вредностите на човековите права во државата членка на ЕУ со европските.

(14) Сириските бегалци **мизеруваат** во Грција.

...Полицијата и ултрадесничарите **ги тепаат**, шверцерите им ги земаат документите и заштедата, а властите **не им даваат азил и ги депортираат**. (*Нова Македонија*, 22.03.2013)

Дискурсот на „ние“ и „другите“ во претставување на имигрантите во турскиот дневен печат

При анализата на текстови од турскиот дневен печат забележуваме различно претставување на прашањето на имиграцијата во зависност од читателската публика. Во дел од јавните гласила позастапени се вестите кои пишуваат за хуманитарните активности на властите или на хуманитарни организации и добротвори. Додека се истакнува домашната хуманитарност, се прави споредба со дискриминаторскиот однос на други држави кон имигрантите или пак, во однос на некои земји, се прави алузија на старите непријателства од минатото. Во таквите вести имигрантите не се претставуваат како „други“ туку како дел од „нас“.

(15) Грција **ги препушти на смрт**, Турција **ги спаси**. (*Hürriyet*, 01.12.2015)

(16) Грчката влада подготви итен план за имигрантите и побара помош од ОН за префрлање на сириските бегалци во други земји. (*Hürriyet*, 14.04.2015)

Вестите за имигрантите се користат во изборната кампања за оцрнување на политиката на владата со директно пренесување на изјавата во која се напаѓа употребата на имигрантското прашање во политички цели од страна на владата, што како што се наведува, се коси и „со муслиманскиот и со политичкиот морал“:

(17) Доколку биде избран, Халаман со платата ќе школува сириски деца.

Халаман рече дека „овие луѓе, деца, кои власта ги донела во Турција **со пропагандни цели и за да ги употребува во внатрешно-политички цели, секој ден се будат со нова болка**. Овој приказ не му доликува ниту на исламот, ниту пак на политичкиот морал“. (*Cumhuriyet*, 20.03.2015)

Рамката „ние“ и „другите“ во функција на сензационализмот во турското новинарство

Сензационализмот на вестите во кои се известува за акции на спасување на бегалците се зголемува со фотографии од самите акции во кои е прикажана бегалската драма. Турските таблоиди употребуваат вести со сензационалистичка содржина истакнувајќи ги негативните страни на прашањето на имигрантите, како што се на пример вестите за сириските жени *кои се продаваат како втори сопруги*. Тие се придружени со фотографии во кои се прикажани забрадени сириски жени во долги редици, како да чекаат ред за мажење. Се истакнува непроверена информација за тоа колку вреди една жена во одреденото место од земјата.

(18) „**Невенчана сириска жена** за 2 илјади евра“. (*Sözci*, 08.04.2015)

Иако во следната вест е употребен коректен дискурс и се изразува сочувствување со драмата на Сиријците, и сожалувањето кон имигрантите претставува вид дискриминација која ги дистанцира од.

(19) Германското списание *Штерн* известува за **драмата** на Сиријците во Турција од една друга перспектива. Во веста, во која се подвлекува дека во Шанлиурфа **сириска жена се купува за 5 илјади лири (околу 1800 евра)**, се наведува дека вредноста на турските жени што се земаат како невенчани сопруги е поголема. (*Posta*, 08.04.2015)

5. ЗАКЛУЧОЦИ

Контрастивната анализа текстовите од британското, македонското и турското новинарство покажува дека новинарскиот дискурс во главно креира негативна слика за имигрантите. За опис на учесниците во миграциските движења во новинарскиот дискурс се употребуваат следниве лексеми: *бегалци, мигранти, баратели на азил* и со голема застапеност се употребува синтагмата *илегални имигранти*. Повеќе е претставена криминалната страна на имиграцијата: се прикажуваат вести поврзани со илегалните премини, работењето на црно и други видови криминал, а поретко се прикажува човечката димензија на појавата. Ваквиот пристап на негативно прикажување и генерализација на имигрантите од страна на медиумите создава негативен стереотип за имигрантите во општеството: сите имигранти се илегални, сиромашни, необразовани, работат на црно, наклонети се кон криминалот. Ваквото прикажување побудува негативен, ксенофобични и расистички став кај читателите и не придонесува за прифаќање на имигрантите, туку за нивно дистанцирање од општеството.

Во сите три дискурса се забележува политизирање на вестите за имиграција: во британското и турското новинарство ова прашање се употребува при критика на владеачката партија, како и за напаѓање на политиката на соседните земји, што е карактеристично и за македонското новинарство. Во англиското и во турското новинарство се забележува поголем сензационализам кој се изразува преку бомбастични наслови или преку прикажување фотографии кои негативно ги прикажуваат имигрантите. Во сите три дискурси бегалците се прикажуваат зад огради или бодликави жици, со замаглени лица и повеќе во сцени каде што се расправаат со властите.

Во информативните написи дискриминаторскиот однос е прикриен, но се имплицира преку истакнување на големи бројки, хипербола, ставање на насловот во истакната позиција, потценување, претставување без аргументација и сл.

Можеме да кажеме дека написите за имиграцијата покрај својата основна информативна функција вршат уште две функции: комерцијално-сензационалистичко и идеолошко насочување на јавното мислење. И покрај сличностите во изборот на лексичките единици, забележуваме дека во секој од трите дискурса се отсликуваат и одредени политички ставови во однос на актуелната внатрешна или надворешната политика на земјите. Во македонското и во турското новинарство се пресликуваат моделите на известување од западното новинарство, што особено се забележува во комбинацијата на текстовите со фотографии кои не ги прикажуваат имигрантите и бегалците во убаво светло. Ваквиот начин на претставување во новинарството придонесува за создавање на антагонизам помеѓу „ние“ и „другите“ во општеството.

ЛИТЕРАТУРА

- Bouvier, G., & Machin, D. (2018). Critical Discourse Analysis and the Challenge of Social Media: the Case of News Texts". *The Review of Communication*, 18(3), 178-192.
<https://doi.org/10.1080/15358593.2018.1479881>
- Cervone, C., Augoustinos, M., & Maass, A. (2021). The Language of Derogation and Hate. *Journal of Language and Social Psychology*, 40(1), 80-101. DOI: 10.1177/0261927X20967394
- Dijk, Teun, A. van. (1983). *Discourse Analysis: Its Development and Application to the Structures of News*. The Annenberg School of Communication.
- Dijk, Teun, A. van. (2008). *Discourse and Power*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Mac Millan
- Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. Harlow, Essex: Longman Ltd.
- Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. London: Bloomsbury Academic.
- Fairclough, N. (2014). *Critical Language Awareness*. London: Routledge.
- Feldman, O. (2020). Introduction: Persuasive speaking and evoking political behavior. In O. Feldman (Ed.), *The rhetoric of political leadership: Logic and emotion in public discourse* (pp. 1-14). Edward Elgar.
- Кусевска, М., & Бужаровска, Е. (2020). *Прагматика: Јазик и комуникација*. Скопје: Арсламина.
- Machin, D., & Mayr, A. (2012). *How to Do Critical Discourse Analysis; A Multimodal Introduction*. London: Sage Publications Ltd.
- Morgan, S. (2018). Fake News, Disinformation, Manipulation and Online Tactics to Undermine Democracy. *Cyber Policy*, 3:1, 39-43.
- Thredgold, T. (2009). *The Media and Migration in the United Kingdom, 1999 to 2009*. Washington, DC: Migration Policy Institute.
- Weiss, G., & Wodak, R. (2003). *Critical Discourse Analysis Theory and Interdisciplinarity*. New York: Palgrave Macmillan.